

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892.

Andra Kammaren.

N:o 5.

Fredagen den 5 februari

kl. 1/23 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 27, 28 och 29 nästförflutne januari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. friherre *F. von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende;

angående dispositionen af inflytande hyresinkomster från de till svenska kronans egendom i Konstantinopel hörande bodlägenheter;

angående öfverlåtande till Gefle stad af den så kallade Fredriksskansholmen;

angående försäljning af åtskilliga kronan tillhöriga, till begagnande af artilleribatteriet i Hernösand upplåtna byggnader och lägenheter; äfvensom

Kongl. Maj:ts skrifvelse om förordnande för statsrådet m. m. friherre A. L. E. Åkerhielm att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet.

De aflemnade propositionerna och skrifvelsen bordlades.

§ 3.

Föredrogs till en början herr *J. Bratts* m. fl. i senaste sammanträdet aflemnade motion, n:o 166, angående antagande af grunder för ny härordning m. m.: och anförde dervid:

*Ang. remiss af
motioner.*

Herr *Hedin*: Mot denna motion förekomma alldeles samma anmärkningar, som häromdagen förekommo mot den motion, som innefattade hela innehållet af de nu väckta motionerna, n:is 166, 167 och 168, nemligen att i densamma äro i strid med 55 § af riksdagsordningen sammanblandade ärenden af olika beskaffen-

Ang. remiss af
motionen.

het, hvarom hvar och en kan öfvertyga sig, om han ögnar igenom motionen. Således faller denna motion under samma fördömmelse som den förra, det vill säga att den icke kan i strid med grundlagen remitteras. Men jag ber att härvid få göra samma anmärkning som förra gången, att dermed icke någon större olycka skett.

Det går ju an att skrifva om densamma, så att den sedan kan remitteras, såsom jag förmodar, att kammaren kommer att göra med de två nästföljande motionerna. Mitt yrkande är därför, att kammaren vägrar remiss å den första af de förevarande motionerna.

Vidare yttrades ej. Efter det herr talmannen framställt propositioner *dels* på medgifvande af och *dels* på vägran af remiss till statsutskottet af ifrågavarande motion, beslöt kammaren, att motionen icke skulle till nämnda utskott remitteras, utan läggas till handlingarna.

I fråga om herr *J. Bratts* m. fl. härefter föredragna motion, n:o 167, angående antagande af ny värnpligtslag, anförde

Herr Andersson i Högkil: Då denna motion icke blifvit väckt inom den i riksdagsordningen bestämda tid, tillåter jag mig yrka, att kammaren icke remitterar densamma, utan lägger den till handlingarna.

Herr Bratt: Till följd af det beslut, som kammaren fattat i afseende på sjelfva kärnan i de motioner, som af mig blifvit aflemnade, är det hufvudsakligen likgiltigt, hvilket öde denna motion röner, i all synnerhet som densamma ju redan förut är under Riksdagens behandling, alldenstund den öfverensstämmer med hvad som är föreslaget af Kongl. Maj:t. Men jag skall be att få erinra den talare, som senast hade ordet, att det kan vara tvifvel underkastadt, huruvida motionstidens slut må utgöra något hinder för denna motions behöriga behandling. Det beror utan tvifvel ganska mycket på *den goda vilja*, med hvilken man tolkar grundlagen. Och jag tillåter mig att åberopa den goda auktoritet, som från stockholmsbänken vid förra sammanträdet lät höra sin röst, till stöd för den uppfattningen att en sådan grundlagstolkning kan göras, genom hvilken motionen nu kan upptagas till behandling, oaktadt den inlemnats efter motionstidens slut, emedan den blifvit föranledd af en under riksdagens lopp inträffad händelse. Jag har endast velat göra detta genmåle till svar på den senaste talarens anförande, då han sade, att denna motion icke skulle kunna grundlagsenligt behandlas, därför att den vore för sent inlemnad.

Herr Hedin: Min åsigt är, att motionerna n:is 167 och 168 böra af kammaren remitteras, och när jag i detta afseende säger böra, menar jag skola. Jag anser nemligen, att grundlagen bjuder, att dessa motioner skola remitteras, och jag tror, att det samma äfven kan blifva fallet med motionen n:o 166, om den undergår samma behandling som den ursprungligen väckta, vidt-omfattande motionen. Så vidt jag kan förstå, kommer man, i fall man icke tolkar föreskriften i 55 paragrafen riksdagsordningen mycket liberalt, till de allra vidunderligaste konsekvenser. Ty ingen har väl bestridt, att, om Kongl. Maj:t skulle komma in till Riksdagen med en proposition efter de 10 dagarne, det vill säga efter motionstidens utgång, hvar och en sedan har rättighet att under hela fortgången af riksdagen väcka motioner i det ämne, som Kongl. Maj:ts proposition berör, i fall det han har att anföra står, såsom orden lyda i riksdagsordningen, »omedelbarligen» i sammanhang dermed. Men om nu Kongl. Maj:t kommer in med en proposition t. ex. i härordningsfrågan eller något annat viktigt ämne under motionstiden, skall jag då icke ega samma obegränsade rätt att med anledning af denna proposition framställa yrkanden, som stå i omedelbart sammanhang med propositionens innehåll? Eller skall man då svara mig: »Eftersom Kongl. Maj:t kommit in med sin proposition före motionstidens utgång, så har du haft tid på dig att väcka din motion innan motionstiden gått till ända.» Detta låter ganska plausibelt, derest den kongl. propositionen kommer in till Riksdagen i början af motionstiden. Då kan det sägas i de flesta fall, att man, äfven om ämnet är vidlyftigt och svårt, kan hafva tid på sig att få en motion i ordning. Men om den kongl. propositionen kommer in i den sista dagen, det sista plenum, under hvilket motioner få väckas — ja, jag behöfver icke gå så långt — om den kongl. propositionen kommer in näst sista dagen eller ett par par dagar före motions- tidens utgång, och ämnet är af den beskaffenhet, att det icke är möjligt att hinna skriva en motion, sådan som man vill fram- bära den eller sådan man kan svara för, skall man då säga, att rättigheten att väcka motion i ämnet ej får utsträckas öfver motions- tiden? Och hvem skall uppgöra tidsgränsen för denna rättighet? Skulle det kanske sägas: kommer Kongl. Maj:t in med proposi- tionen tidigt, då har jag också tid på mig och får hålla mig inom de 10 dagarne, men kommer han in så sent, att det är fysiskt omöjligt att skriva en motion i ämnet, då är det naturligt, att jag får gå utöfver dessa 10 dagar? Nej, det är icke möjligt att ställa upp en sådan regel att tillämpas i dessa mera skenbart än verkligt olika fall. Och därför är det icke annan råd, än att man i fråga om ärende, som redan är »upptaget», såsom det heter, oberoende af om ämnet blifvit upptaget under de tio dagarne eller först efter den tidens utgång, sedermera har rättighet att derom väcka motion, för så vidt den uppfyller riksdagsordningens före-

Ang. remiss af
motionen.

Ang. remiss af skrift att stå i omedelbart sammanhang med det redan upptagna ärendet.

Derför fins för mig icke tvifvel, att kammaren bör remittera motionerna n:is 167 och 168; och anhåller jag för min del, att kammaren behagade besluta i enlighet med denna min åsigt.

Herr Andersson i Högkil: Det är naturligtvis en vanskelig sak i synnerhet för mig att inlåta mig på grundlagstolkning, men jag har tillåtit mig att uttala den åsigt, som jag har i föreliggande fråga, och den åsigten har jag funnit styrkt i de statsrättsliga afhandlingar, som finnas i Riksdagens bibliotek och der denna fråga är berörd, t. ex. hos *Naumann* och *Rydin*. Alla äro de ense derom, att motionstiden egentligen blott är tio dagar efter riksdagens öppnande, att detta är regel, men att der ock finnas åtskilliga undantag. Till dessa undantag hör nu det, som man i detta fall vill åberopa. Derom säger t. ex. Rydin i sitt arbete *Svenska Riksdagen* etc.: »likaså må motion göras med anledning af kongl. proposition, som efter motionstiden inkommit.» Den uppfattning jag nyss uttalat är sålunda af honom gillad.

Jag skall alltså tillåta mig att vidhålla mitt yrkande.

Herr Ljungman: I motsats mot den senaste talaren vill jag hemställa, att remiss måtte ega rum. Ser man efter, hvad de statsrättslärare, som herr Andersson, åberopade yttrat, så finner man, att de icke anfört något som helst bevis för sina påståenden, utan äro dessa fullständigt gripna ur luften. Under sådana förhållanden ser jag icke någon annan råd, än att man, såsom herr Hedin gjorde, drager ut konsekvenserna af grundlagens stadgande; och håller man sig sålunda blott och bart till sjelfva ordalydelsen i grundlagsbudet, så tvingas man att komma till det yrkande, som af herr Hedin framställes, eller att motionerna i fråga måtte remitteras.

Herr Bratt: Jag vill endast draga ut en konklusion af herr Anderssons i Högkil sista yttrande, en konklusion, som går i samma rigtning som det herr Hedin yttrade.

Om genom någon särskild omständighet det skulle inträffa, att kammaren hade sitt sista sammanträde före motionstidens slut strax före kl. 12 på natten den tionde motionsdagen, och genom någon annan omständighet Kongl Maj:t skulle komma att inlemna en proposition 5 minuter före 12, så skulle man enligt herr Anderssons yttrande vara förhindrad att komma in med någon af denna kongl. proposition framkallad motion.

Jag undrar om detta är med sund grundlagstolkning förenligt.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen till proposition upptagit de olika yrkandena, beslöt

kammaren hänvisa den ifrågavarande propositionen till lagutskottet.

Slutligen hänvisades samme motionärens motion, n:o 168, till behandling af bevillningsutskottet.

§ 4.

Till kammaren hade ankommit följande protokoll, som upplästes:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet den 3 februari 1892.

Godsegaren Carl Rydberg på Eksund hade aflemnat fullmakt, utvisande att han vid riksdagsmannaval, som den 11 september 1891 hållits i Björkekinds och Östkindes samt Lösings, Bråbo och Memmings härads domsaga, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 januari år 1894; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmagten framställt någon anmärkning, beslöts att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren, hvarjemte fullmagten skulle till kammaren öfverlemnas för att hållas godsegaren Rydberg tillhanda.

In fidem

Albert Petersson.

Jemte det protokollet lades till handlingarna, beslöts, att den ifrågavarande fullmagten skulle till Herr Rydberg återställas.

I sammanhang härmed tillkännagaf herr talmannen, att herr Rydberg denna dag intagit sin plats bland kammarens ledamöter.

§ 5.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att herr major P. A. H. Stjernspetz lider af influensa, hvarför han tills vidare ej bör lemna sina rum, intyga.

Örebro den 2 februari 1892.

Sven Almström.

Lasaretteläkare.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>A. Hahn</i>		under 8 dagar fr. o. m. d. 5 d:s,
»	<i>C. Persson</i> i Stallerhult	» 6	» » 8 »
»	<i>J. A. Aulin</i>	» 5	» » 6 »
»	<i>P. Waldenström</i>	» 6	» » 8 »

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:
laguskottets utlåtanden:

n:o 1, i anledning af verkställd granskning af jutsitie-ombudsmannens embetsförvaltning;

n:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 1 kap. 6 § giftermålsbalken; och

n:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af 53 § i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,58 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Lördagen den 6 februari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 30 nästlidne januari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *A. Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af 6, 13, 15, 16, 22 och 28 §§ riksdagsordningen.

Den kongl. propositionen bordlades till nästa sammanträde.

§ 3.

Derefter anställdes, jemlikt förut fattadt beslut, val af nio ledamöter i hvårtdera af de fyra tillfälliga utskott, hvilkas tillsättande kammaren beslutat; och blefvo dervid utsedde till

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 1:

herr	<i>H. Hedlund</i>	med	189	röster,
»	<i>J. A. Johansson</i> i Strömsberg.....	»	189	»
»	<i>A. Svenson</i> i Edum.....	»	189	»
»	<i>E. Hammarlund</i>	»	188	»
»	<i>J. Eklund</i> i Högemåla.....	»	120	»
»	<i>P. A. Romberg</i>	»	120	»
»	<i>J. O. Domeij</i>	»	119	»
»	<i>D. Persson</i> i Tällberg.....	»	119	»
och	» <i>E. A. Zotterman</i>	»	119	»

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 2:

herr	<i>A. Nilsson</i> i Rinkaby.....	med	181	röster,
»	<i>O. W. Redelius</i>	»	181	»
»	<i>G. W. Svensson</i> i Rydaholm.....	»	181	»

herr	<i>P. Waldenström</i>	med 181 röster,
»	<i>T. W. Forsell</i>	» 112 »
»	<i>G. W. Skytte</i>	» 112 »
»	<i>A. Svensson</i> i Bossgården	» 112 »
»	<i>G. Ericsson</i> i Stockholm	» 111 »
och	» <i>C. H. Wittsell</i>	» 111 »

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 3:

herr	<i>J. A. Johanson</i> i Bastholmen	med 174 röster,
»	<i>E. A. Wijkander</i>	» 174 »
»	<i>A. G. Olsson</i> i Frösvi.....	» 174 »
»	<i>E. J. Ekman</i>	» 116 »
»	<i>C. Johansson</i> i Esset.....	» 116 »
»	<i>O. Larsson</i> i Mörtlösa.....	» 116 »
»	<i>J. Nordin</i>	» 116 »
»	<i>N. P. Wallmark</i> i Selånger.....	» 116 »
och	» <i>R. V. T. Berg</i>	» 115 »

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 4:

herr	<i>C. A. Andersson</i> i Malmö.....	med 177 röster,
»	<i>K. A. Kihlberg</i>	» 177 »
»	<i>A. Lilljeqvist</i>	» 177 »
»	<i>P. Nilsson</i> i Råby.....	» 177 »
»	<i>P. Svensson</i> i Brämhult	» 177 »
»	<i>M. G. Bruzelius</i>	» 116 »
»	<i>C. M. Ekström</i>	» 116 »
»	<i>Chr. Lovén</i>	» 116 »
och	<i>O. Olson</i> i Stensdalen	» 116 »

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästförestående paragraf onförmälda val.

§ 5.

Föredrogos, hvar efter annan, och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts i gårdagens sammanträde bordlagda propositioner till Riksdagen:

angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende;

angående dispositionen af inflytande hyresinkomster från de till svenska kronans egendom i Konstantinopel hörande bodelägenheter;

angående öfverlåtande till Gefle stad af den s. k. Fredrikskanscholmen; och angående försäljning af åtskilliga kronan tillhöriga, till begagnande af artilleribatteriet i Hernösand upplåtna byggnader och lägheter.

§ 6.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande att, enär statsrådet m. m. Sven Herman Wikblad enligt Kongl. Maj:ts beslut skulle den 8 i denna månad afresa till Norge för att tjenstgöra såsom ledamot i den afdelning af statsrådet, som enligt grundlagen bör tillstädasvara, i händelse Hans Maj:t Konungen under sin bortovaro skulle finna för godt att öfver något regeringsärende sjelf besluta, Kongl. Maj:t den 4 innevarande februari förordnat statsrådet m. m. friherre A. L. E. Åkerhielm att från och med nyssnämnda dag, till dess statsrådet Wikblad återkomme till Stockholm, i statsrådet Wikblads ställe utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 af riksdagsordningen tillkommer en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna skrifvelses innehåll meddelas vederbörande utskott och de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 7.

Föredrogs, men blefvo å nyo bordlagda lagutskottets utlåtanden n:is 1, 2 och 3.

§ 8.

För motions afgifvande bade sig anmält herr *P. Waldenström*, hvilken nu aflemnade en af honom m fl. undertecknad motion, angående ändring i kongl. förordningen om handeln med vin och maltdrycker den 24 oktober 1885.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 169, begärdes på bordet och bordlades.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades

herr <i>N. Jönsson</i> i Gammalstorp und.	12 dag. fr. o. m. d.	8 d:s
» <i>C. Johansson</i> i Esset	» 14 »	10 »
» <i>T. W. Forsell</i>	» 14 »	8 »
» <i>A. E. Petersson</i> i Hamra	» 10 »	10 »
och herr <i>C. T. Lind</i> i Gerum	» 14 »	10 »

§ 10.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter
åtskildes kl. 2,²¹ e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.
